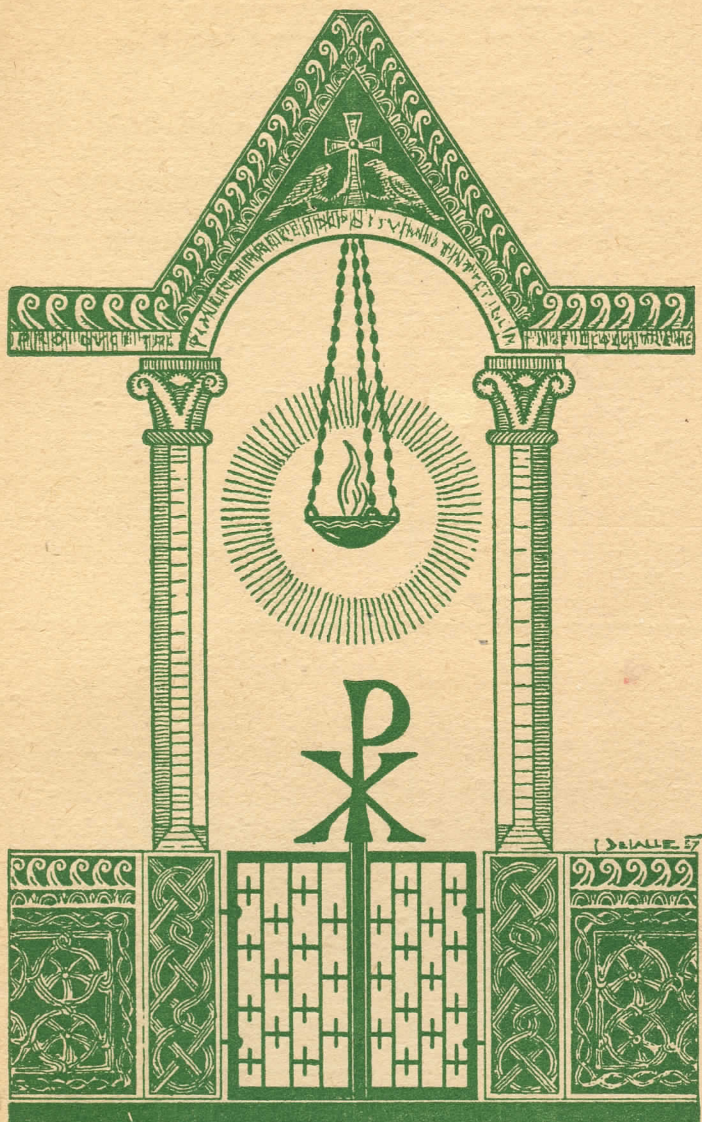
Poštarina plaćena u gotovu.

ŽIVOT S CRKVOM

LITURGIJSKI ČASOPIS

GOD. IV. 1938 BR. 9.

ŽIVOT S CRKVOM

Časopis za liturgijsku obnovu
s prilogom »Sv. Misa i večernja za nedjelje i blagdane«.

Izlazi jedamput mjesečno prema crkvenoj godini. Dozvolom crkvene vlasti izdaje »Zvijezda mora« — Hvar, a uređuje: Sveć. Josip Kirigin, Hvar. Tisak Leonove tiskare - Split (zastupnik Josip Dadić).

Godišnja pretplata:

Časopis s prilogom 30 Dinara

Sam prilog - - - - 15 »

Povjerenici koji raspavačaju barem 5 komada priloga, prodavaju 1 komad za 1 Dinar, a upravi plaćaju za svih 12 brojeva po 10 Dinara.

Pretplata se šalje: »Zvijezda mora« - Hvar (br. čeka 32.193).

SADRŽAJ:

Molimo da se u prošlom broju isprave ove pogreške:

Str. 187. r. 13. odozgo ima da bude »da lomimo hljeb«.
Str. 188. r. 4. odozdo ima da bude »Naše«.
Str. 188. r. 2. odozdo ima da bude »sa«
Str. 189. r. 10. odozdo iza »uzašašće« ima da bude točka.
Str. 189. r. 9. odozdo iza »trpljenju« ima da bude zarez.
Str. 190. r. 8. odozgo ima se ukloniti »blagoslova«.
Str. 202. r. 20. odozdo ima da bude »srce«.
Str. 204. r. 19. odozdo ima da bude »štacijonskih«.

Sakramenat jakosti

I u brevijaru se ovih dana spominje: »quo tempore in Urbe maximi calores esse solent = u vrijeme kad u gradu (Rimu, a ne samo Rimu) vlada najveća vrućina«. Naravno je i ovdje slika vrhunaravnoga, jer se baš ovih dana po svim katoličkim biskupijama raznosi duhovni oganj, dijeli se *sakramenat sv. potvrde.*

Biskupovim dolaskom svaka seoska župska crkva postaje na neki način katedralom, gdje biskup kao prvi učitelj uči svoje vjernike i kao svećenik s puninom svećeničkog reda žrtvuje za žive i mrtve. Vjeran mu narod sa svojim svećenicima priređuje svečan doček, i tko pozna naše selo, zna da je ono malo kada tako svečano i radosno raspoloženo kao kad je u selu biskup. Nije biskupu do dočeka i svaki od njih misli kao sv. usp. Papa Pijo X, koji je kao biskup u Mantovi pisao svojim župnicima: »Najljepši doček bit će mi, ako zatečem ujutro punu crkvu pobožnih vjernika, gdje se pripravljaju na sv. pričest. Za se ništa drugo ne tražim, nego odanost, iskrenost, otvoreno srce, vedro lice i poštovanje prema onome, koji nosi sa sobom blagoslov Gospodnji.« Ipak je veselje naših vjernika posve razumljivo, i treba samo nastojati, da ne ostane samo izvanjsko. Za svog posjeta biskupi kao pravi pastiri obilaze svoje stado i kao namjesnici Dobrog Pastira izvršuju riječ prorokovanu već u Starom Zavjetu (Ez. 34, 11 i 15—16): »Evo ja ću sam potražit' ovce svoje i pohoditi ih. Kao što pastir pohađa stado svoje u dan, kad je između ovaca svojih rastrkanih: tako ću pohoditi ovce svoje. Tražit ću, što je izginulo; privesti ću što bi odagnano; i što bješe

slomljeno, privezat ću; i što bješe slabo, okrijepit ću; a što čvrsto i jako, čuvat ću; i po pravdi ću ih pasti.« Sve je to i još mnogo drugo imala na pameti sv. Crkva, kad je odredila da ima biskup svakih pet godina posjetiti svu svoju biskupiju, ali je ipak *glavni cilj njegovog posjeta dijeljenje sv. potvrde,* koju redovito može da dijeli samo biskup.

Kristova Crkva nema samo značaj Božje obitelji na zemlji, već je ona ujedno i dobro uređena vojska. Kad kršćani postaju Kristovi vojnici, borci Božjega kraljevstva? U tu je svrhu Spasitelj ustanovio poseban sakramenat, koji je *nadopuna i usavršenje krštenja.* I ako se je u starije doba sv. potvrda redovito dijelila neposredno poslije krštenja, a tako je još i sada u istočnoj Crkvi, ipak se već u prve dane Crkve jasno luče ova dva sakramenta. Tako nam 8. poglavlje Djela Apostolskih pripovijeda: Poslije smrti sv. Stjepana raziđoše se jeruzalemski kršćani po svoj Palestini. Đakon Filip ode u grad Samariju i na njegovo se propovijedanje krštavahu svi, muškarci i žene. »A kad su čuli apostoli, koji bijahu u Jeruzalemu, da je Samarija primila riječ Božju, poslaše k njima Petra i Ivana. Ovi došavši pomole se za njih, da prime Duha Svetoga, jer još ni na jednoga od njih ne bijaše došao, nego su bili samo kršteni u ime Gospodina Isusa. Tada staviše ruke na njih i primali su Duha Svetoga.«

Samo ime: *potvrda* najljepše označuje djelovanje i ulogu ovoga sakrementa u kršćanskom životu. (Zato je poželjno, da taj naziv zamijeni »krizmu« u našim južnim i pogotovo »firmu« u našim sjevernim krajevima.) Djeca smo Božja postali po sv. krštenju, ali sv. Pavao traži, »da ne budemo više kao djeca, koju ljulja i zanosi svaki vjetar« (Ef. 4, 14), nego da odbacimo što je djetinje i budemo muževi (I Kor. 13, 11). Crkva je nastala iz žrtve na križu, krvlju i vodom je protekla iz presv. Isusova Srca, ali ipak se blagdan Duhova naziva rođendanom Crkve, jer je ona tada ojačana milošću odozgo započela svoje blagotvorno djelovanje. Tako je i u životu pojedinog kršćanina. *Kršćani smo od krštenja, ali kršćanski živjeti nekako počinjemo od sv. potvrde.* Već je Papa sv. Melhijad (311—314) pisao španjolskim biskupima: »U krštenju prima se čovjek u vojsku, a u potvrdi se naoružava za boj. Vrelom krštenja daje Duh Sveti punoću nevinosti; a potvrdom podjeljuje savršenost u milosti. U krštenju se preporađamo za život; poslije krštenja utvrđujemo se za bitku. Na krštenju se peremo, poslije krštenja se jačamo. Preporođenje

spasava u miru one, koji primaju krštenje; potvrda naoružava i vježba za borbe.«

Sakramenat sv. potvrde posvećuje mladog vjernika *za viteza, za mučenika i za svećenika.*

1) *Potvrđenik postaje vitez.* Oni koji umru kao djeca, dobivaju, kako kaže sv. Crkva u sprovodnoj molitvi djece, bez ikakove svoje zasluge kraljevstvo nebesko. Ali netom čovjek postane svijestan da je čovjek, spozna da »kraljevstvo nebesko silu trpi i silom ga se osvaja« (Mat. 11, 12). Diže se sotona, svijet i vlastita niža narav, da ga odvrnu od kršćanskog života. Svijet je toliko napredovao u zlu, da je skratio ljeta bezbrižnog djetinstva i naša djeca već zarana osjete oko sebe i u sebi borbu za ono najdragocjenije: za dušu. Hoće li slab čovjek uspjeti u toj borbi? Trebaju mu kao i apostolima darovi i milost Duha Svetoga. Svaki kršćanin treba da postane vitez i da se za boj opremi po riječima sv. Pavla (Ef. 6, 10 i sl.): »Ojačajte u Gospodinu i u sili jakosti njegove. Obucite se u sve oružje Božje, da se uzmognete održati protiv zasjeda vražjih. Zato uzmite sve oružje Božje, da se uzmognete oduprijeti u zli dan i izvršivši sve održati se. Stojte dakle opasavši bokove svoje istinom i obukavši se u oklop pravde, i obuvši noge, da budete spremni za evanđelje mira. A vrhu svega uzmite štit vjere, kojim ćete moći pogasiti sve raspaljene strijele nečastivoga. I uzmite kacigu spasenja i mač Duha, koji je riječ Božja.« Svu tu bojnu opremu, volju i milost dobiva mladi vitez u pravilno shvaćenom, dobro pripravljenom i dostojno primljenom sakramentu sv. potvrde.

2) *Potvrđenik postaje mučenik.* Prije svoga uzašašća kazao je Isus apostolima: »Primit ćete silu, kad dođe Duh Sveti na vas i bit ćete mi svjedoci sve do kraja zemlje» (Dj. Ap. 1, 8). Svjedok znači u grčkom jeziku martyr = mučenik. Mučenik svojim životom i smrću svjedoči za Krista. Vjera svakoga pojedinoga kršćanina mora da bude tako stalna, da je pripravan prije i umrijeti nego li Boga i svoju vjeru u Boga zatajiti. Krist je sam (Luk. 12, 8) postavio zahtjev, da ga priznamo pred ljudima i to je odredio kao uvjet, pod kojim će i On nas priznati na Božjem sudu. Što više svijet ne haje, dapače mrzi i progoni Krista i Njegovu Crkvu, to će neustrašivije pravi vjernik pokazivati, da se poput sv. Pavla ne srami Evanđelja. Najveće je svjedočanstvo naravski krvavo mučeništvo. To je mučenik u pravom smislu riječi. Ali barem od nekoga trpljenja za Boga nije, osobito u naše dane, nitko pošteđen. Već za samo

vršenje Božjih zapovijedi treba više puta mnogo herojskoga duha, i svaki je pravi kršćanin mali heroj. A od koga da dobijemo to herojstvo duha? Samo od Duha Svetoga. Često se tužimo, da današnji kršćani redovito nijesu pripravni za žrtve. Dok se može Bogu služiti bez smetnje, sve ide dobro, a netom se zahtijeva koja unutrnja ili vanjska žrtva, »u vrijeme napasti mnogi odstupe«. Gdje je uzrok? Ponajčešće, jer nijesu shvatili i u sebi sačuvali milost sv. potvrde i njom prožeti sve svoje biće. Kad bi naši kršćani opet bili puni mučeničkog duha stare Crkve, kako bi drukčije izgledali bojni redove kršćanske vojske!

3) *Potvrđenik postaje svećenik.* Krist je ustanovio poseban svećenički stalež. Po sv. redu svećenik postaje namjesnik velikog Svećenika, upravitelj i djelitelj Božjih tajna. Ali osim tog posebnog svećeništva, postoji i opće svećeništvo svih vjernika, kojima sv. Petar piše (I Pet. 2. 9): »Vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti narod, puk stečeni« a sv. Ivan tvrdi (Otkr. 1, 6): »Učinio nas je kraljeve i svećeniku Bogu Ocu svojemu.« Svaki je dakle vjernik svećenik u širem smislu (potanje o tom v. »Croatia Orans«, str. 42—46). To svoje svećeništvo vrše vjernici po tome, što pod vodstvom zaređena svećenika i skupa s njime prikazuju sv. Misu i uopće aktivno — u granicama od Crkve određenima — sudjeluju kod sv. bogoslužja. Bez sumnje, to opće svećeničko dostojanstvo dobivamo već na sv. krštenju, jer se tada združujemo u jedno otajstveno tijelo s Kristom, koji je kao Bog-čovjek naš veliki Svećenik, ali u sv. potvrdi to se dostojanstvo još jača. Potvrda se dijeli mazanjem sv. krizmom, a kad na Veliki četvrtak biskup posvećuje sv. krizmu, moli, da bi Bog po njoj na svoje vjernike »izlio kraljevsko, svećeničko i proročko dostojanstvo i da bi ih odjenuo odjećom neokaljane milosti.« — U naše se doba još posebno naglašuje, da je sv. potvrda *sakramenat Katoličke Akcije.* O tome je preuzv. krčki biskup Dr Josip Srebrnić g. 1936 pisao u svom pastirskom pismu. Posve je shvatljiva ta veza, jer ako po sv. krštenju i po sv. potvrdi svi vjernici postaju dionici općeg svećeništva, onda je i dužnost svih vjernika, da pod vodstvom hierarhije sudjeluju u apostolatu Crkve, a to je upravo Katolička Akcija. Ova bi se misao mogla i u praksi možda sasvim konkretno primjeniti na taj način, da se sve pripravi, da biskup na dan sv. potvrde svečano primi potvrđenike u redove Katoličke Akcije.

Na koje li nas dakle *dostojanstvo* diže sakramenat potvrde, koje nam sve *milosti dijeli,* koje nam *zadaće i odgovornosti* nameće! (O samom obredu sv. potvrde i o crkvenim odredbama za sv. potvrdu »Život s Crkvom« je pisao već u I. god., br. 28.)

Treba dakle sve učiniti, da se djeca na taj važan čas života *što bolje priprave.* Naš prvi pastoralista i liturgista Dr. Kniewald preporučuje slijedeće (»Svec. služba«, str. 26): »Sv. potvrdu primaju vjernici u doba, kad su vrlo pristupačni religijskim doživljajima. Treba samo nastojati, da dan sv. potvrde ima za potvrđenika zaista religijski sadržaj i značenje, a da ne bude samo dan svjetovnog veselja i očekivanje dara od kumova. Nema sumnje, da to nije lako postići, jer je obično vrlo velik broj potvrđenika, pa je župniku gotovo nemoguće brinuti se za svakog pojedinca. Ali upravo radi toga valja da zajednička priprava bude što bolja. Vrhunac bi te priprave mogla biti zajednička sv. pričest svih potvrđenika n. pr. na dan prije sv. potvrde, a samoj sv. potvrdi lijepo bi bilo kad bi prethodila dobro usklađena obnova krsnog zavjeta.«

Osobito bi roditelje i djecu trebalo navađati, da izaberu za *kumove* samo dobre kršćane, jer će im samo takvi uliti poštovanja prema tom sv. sakramentu i tako pomoći svećeniku, koji ne može sve da sam učini. Poznato je, da je sluga Božji biskup Slomšek izabrao za kuma siromašnog seljaka, i ako su mu roditelji bili bogati seljaci, i to zato što je taj seljak u crkvi najbolje znao kršćanski nauk. To je sam biskup na jednoj potvrdi malo prije svoje smrti pripovijedao kao da se radi o kojem drugom dječaku, a onda je nadodao: »Bog je blagoslovio onog dječaka. Išao je u školu, postao je svećenik a kasnije i biskup.« — Dobro bi bilo, kad bi netko izdao i *spomen-slike ili diplome* o sv. potvrdi, kao što ih imaju drugi narodi. Svaki bi kršćanin kroz sav život morao držati na pameti dan svoje potvrde i svake godine na taj dan sv. pričešću obnoviti milost što ju je primio polaganjem biskupovih ruku. — O svim sv. sakramentima trebamo priručne knjižice, ali nijedna se ne bi toliko raspačala i ne bi toliko koristila kao zgodna *knjižica o sv. potvrdi,* kao što ih opet imaju drugi narodi.

Na sve načine treba nastojati, da sakramentalni život prožme život kršćana, pak da »svi dostignemo stanje savršenoga, po mjeri dobi Kristove punine« (Ef. 4, 13).

Svec. *Josip Kirigin.*

Spasitelj na nebu i na zemlji

Evanđelje nema ljepše stranice od one na kojoj je ispisana molitva Isusa velikog svećenika. Možemo slobodno reći da je skup i posljednji odjek svih molitava koje je Isus upravljao svom Ocu za čitavog svog života: »Oče, došao je čas, proslavi Sina svoga... Ja za njih molim... jer su tvoji... Oče sveti, sačuvaj u ime tvoje one, koje si mi dao, da budu jedno kao mi... Ne molim da ih uzmeš sa svijeta, nego da ih sačuvaš od zla... Posveti ih... Ali ne molim samo za njih, nego i za one koji na riječ njihovu uzvjeruju u mene, da svi budu jedno kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi... Oče, hoću da i oni, koje si mi dao, budu sa mnom gdje sam ja da gledaju slavu koju si mi dao.....« (Iv. XVII.)

Molitva Isusa velikog svećenika bila je uslišana. Iza te molitve došla je žrtva koja je čitavom ljudskom rodu zaslužila obilne milosti oproštenja, spasenja, života i slave. Ali s ovom žrtvom nije Isus dovršio svoju zadaću. I poslije ove žrtve i poslije svog ulaska u nebo nastavlja On svoju misiju, i to na nebu i na zemlji.

I.

Toliko je uzvišen naš svećenik, toliko je uzvišeno njegovo svećeništvo, da Krist još i *sada nadopunja svoju ulogu posrednika* i nastavlja svoju žrtvu za spasenje naše.

Sv. Pavao nam uzvišenim riječima riše ovu Isusovu ulogu na nebu. »U Isusu, Sinu Božjemu, imamo velikog svećenika koji je unišao na nebesa.« (Žid. IV, 14). »Isus je ušao za nas kao preteča u nebesko svetište, postavši do vijeka veliki svećenik.« (Žid. VI, 20). »Budući da on ostaje uvijek ima vječno svećenstvo. Zato i može spasiti one, koji po njemu dolaze k Bogu, kad svagda živi, da ih zagovara.« (Žid. VII, 24—25). »Krist ne uđe u rukotvorenu svetinju, nego u samo nebo da se pokaže sad pred licem Božjim za nas.« (Žid. IX, 24). S ovim nam riječima pokazuje sv. Pavao da Isus u nebu ostaje uvijek naš veliki svećenik i produžuje svoju žrtvu za nas.

Sv. Pavao bez sumnje ne zaboravlja da je zapravo samo jedna žrtva, žrtva na križu: »jer jednom žrtvom usavršio je za uvijek posvećene« (Žid. X, 14). I zato nema druge žrtve, jer je ona jedina i potpuna. Ali kaže on, isto kao što je u Starom Zavjetu svake godine veliki svećenik, iza kako bi prikazao žrtvu u svetištu, s krvlju žrtava ulazio u svetište nad svetištem i time završavao svoju zadaću

velikog svećenika, — tako i Krist, iza kako je prinio svoju žrtvu na zemlji, ulazi jedamput za uvijek vlastitom svojom krvlju ne u šator rukom tvoreni već u svetinju i tu On završava božansku ulogu posrednika.

Što čini Isus u tom svetištu, koji posao obavlja?

Istina je da On ne može više da zaslužuje, jer je doba zasluga prošlo u času kad je izdahnuo na križu. Ali još uvijek traje vrijeme, kad On može da nam *primjeni svoje zasluge.*

I eto, to čini naš Spasitelj. Od sada za uvijek nalazi se On pred licem svog Oca da nas zagovara. Tu uvijek živ, jer smrt nema više nad njim vlasti (Rim. VI, 9), bez prestanka prikazuje za nas svom Nebeskom Ocu svoju žrtvu. Prikazuje Ocu svome svojih pet rana, koje su svečano svjedočanstvo i potpuno jamstvo njegove žrtve na križu. Kao glava Crkve združuje u ime njezino *sa svojim prikazanjem i naše poklone,* naše iskaze štovanja, naše molitve prošnje i zahvale. Tako imamo na nebu i do konca vjekova ćemo imati žrtvu, koju uzvišenim i svečanim načinom prikazuje za nas Isus Krist i koja je neprekidno združena sa žrtvom na križu.

Može li nam koju žrtvu odbiti ovaj svećenik koji znade da suosjeća s našim slabostima i trpljenjima, jer ih je svih iskusio da nam postane sličan; može li nam što odbiti onaj koji hoće da bude s nama združen u jednom tijelu, kao glava s udovima? Koje li milosti oproštenja, savršenosti i svetosti ne može očekivati duša, koja teži da bude s njime združena po vjeri, ufanju i ljubavi? Nije li On »veliki svećenik budućih dobara« (Žid. IX, 11)? Ne može li On »nada sve učiniti obilatije nego što molimo ili mislimo« (Ef. III, 20).

To je razlog da Crkva, koja kao nitko drugi poznaje svog Božanskog Zaručnika, ne upravlja ni jednu molitvu Ocu Nebeskom, niti mu pita koju milost, a da je ne poprati znakom križa i da se ne pozove na Isusa Krista, našeg Spasitelja i Vječnog Svećenika riječima: »*po Gospodinu našemu Isusu Kristu*«. Time Crkva neprestano proglasuje da je Isus Krist naš posrednik pred Bogom, a ujedno ispovijeda jasno i svečano njegovo božanstvo, kad nadodaje: »koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga, Bog po sve vijeke vjekova«.

II.

S ulogom, koju Isus vrši kao veliki svećenik na nebu, još nijesu iscrpljena sva čudesa njegovog svećeništva.

Nebo ima svoju žrtvu, i to neiskazanu i uzvišenu, ali neprestanu i uvijek slavnu. Ali utjelovljena Riječ nije htjela napustiti zemlju, prije nego i njoj ostavi jednu žrtvu. To je *sveta Misa* koja nas sjeća žrtve na Golgoti i ujedno ju obnavlja. I ako je žrtva na križu, kako je već rečeno, jedina i potpuno dovoljna, ipak je Spasitelj htio da se neprestano obnavlja, da može njezine plodove ljudima primjenjivati.

Da može ovu svoju žrtvu obnavljati, Isus izabire nekoje ljude kojima stvarno daje da sudioništvuju u njegovom svećeništvu. To su svećenici koje biskup posvećuje zazivajući nad njih Duha Svetoga; i taj čas se nad njima mogu ponoviti riječi koje je rekao anđeo Mariji: »Duh će Sveti doći nad tebe« (Luk. I, 35). Duh Sveti svećenika tako reći obuzme i tako ga učini sličnim Kristu i s njime združi tako usko, da je on kao i Krist svećenik za uvijeke. Zato je i nazvan svećenik *»drugim Kristom«*, jer je kao i Krist izabran da u ime Njegovo bude posrednik između Boga i ljudi, neba i zemlje. I kad svećenik prinosi žrtvu sv. mise, koja je ista sa žrtvom na Kalvariji, on se poistovjetuje s Kristom. Zato i ne kaže: »Ovo je tijelo Kristovo, ovo je krv Kristova«, jer kad bi to govorio, tada ne bi bilo žrtve; već kaže: »Ovo je tijelo moje, ovo je krv moja.«

Tako svećenik postaje posrednik između Boga i ljudi, ili bolje *taj je posrednik sam Krist preko službe svećenikove.* U ime vjernika svećenik prikazuje na oltaru euharistijsku žrtvu, a s oltara dariva puku tu istu žrtvu, kruh života i s njime sve darove i milosti.

Oltar je dakle središte vjere Isusove na zemlji, kao što je Kalvarija vrhunac njegova života na zemlji. Zato Crkva ne svetkuje bez sv. mise ni jedno otajstvo iz Isusova života. *Čitavo crkveno bogoslužje okreće se oko oltara.*

Svetkovali dakle bilo koje otajstvo Isusovo, samo ćemo onda savršeno sudjelovati s njime i dobro se pripraviti da primimo njegove plodove, ako puni vjere i ljubavi prisustvujemo svetoj misi i združimo se po svetoj pričesti sa božanskom žrtvom koja se za nas prikazuje na oltaru. Po svetoj pričesti Krist dolazi u našu dušu i daje joj se potpuno: i kao čovjek koji pozna naše slabosti i kao Bog koji nas može uzdići do sebe s desne svog Oca. On ne dolazi k nama da nam se samo pokaže, već da u nama i s nama moli svog Oca, da mu iskazuje božansku čast, ali osobito da *napuni naše duše plodovima pojedinog svog otajstva.*

Najvažnije je to što po svetoj pričesti hoće Isus, da u nama pobudi baš one isti misli i osjećaje, koje je *On proživio u otajstvu koje se tada obnavlja,* i da nam primijeni posebne plodove i vlastite milosti *baš tog otajstva.* Ovu nam misao Crkva vrlo lijepo izražava u sv. Misi na blagdan Presv. Ruzarija kojim slavi združenje Majke Utjelovljene Riječi sa svim otajstvima njezina Sina. U početnoj molitvi na toj misi ona potsjeća Boga da nam je »Njegov jedinorođeni Sin svojim životom, smrću i uskrsnućem zadobio darove vječnoga spasenja«, zatim moli: »da mi koji ova otajstva častimo, i ugledamo se u ono što sadržavaju i postignemo ono što obećavaju«. Istim mislima je nadahnuta popričesna molitva: »Dopusti, Gospodine, da postignemo milosti koje su privezane uz otajstva kojih uspomenu slavimo.«

Ako ovako budemo sudjelovali s otajstvima Kristovim, malo po malo ćemo se *poistovjetiti s Isusom.* To i sv. Pavao traži od nas kad kaže, da »isto osjećanje bude u nama kao i u Kristu Isusu« (Fil. II, 5), a to je možemo reći i naša zadaća na zemlji da budemo »jednaki slici Sina Njegova« (Božjega Rim. VIII, 29).

Dom *Columba Marmion*
Prir. N. B.

Sudjelovanje školske mladeži kod nedjeljne sv. Mise

Dosta se već pisalo i govorilo o ovome predmetu, ali je on *tako važan,* da se još uvijek može po koja o njemu dodati.

Već su i u našim krajevima poduzeti mnogi plemeniti napori, da se nedjeljna misa učini središtem pobožnosti naše školske omladine. Izdavani su posebni izvatci Rimskoga misala s osobitim obzirom baš na školsku mladež, radilo se i službeno u školama i neslužbeno u katoličkim društvima, da se svetoj misi što dostojnije pribiva, onako kako taj uzvišeni čin i zaslužuje, ali moramo priznati, da smo još daleko od ideala koji smo postavili i daleko od onoga što su drugi narodi postigli sa svojom omladinom. Treba pogledati istini u oči i priznati, da *naša omladina na žalost uza sve to ne zna pravo ni kad se zbivaju glavni dijelovi sv. mise,* ni kako se treba kod njih vladati, ni kakovo oni duboko značenje imaju. Dokaz je tome to, što ne znaju, dok im se ne dadne znak, ni kad će kleknuti,

ni kad će ustati, ni što je više bitno, ni što je manje bitno u sv. misi.

To se stanje svakako mora popraviti, jer na mlađima svijet ostaje. Da je današnja omladina, kamo sreće, prošla iz generacije koja je poznavala i cijenila liturgiju, ne bi tako analfabetski prisustvovala sv. misi. Pa što nisu njoj dali njezini stariji, to neka ona dade svojoj djeci. Sad je vrijeme sjetve. Počnimo sa zrnjem i sjemenom, s malim i sitnim stvarima, da uzmognemo pripustiti plodove mlađim pokoljenjima. Jer ako nikakav, a to napose *liturgijski rad ne donosi plodova od danas do sutra*, pa klonuti na prvom koraku neuspjeha značilo bi ne razumijevati zamašitosti same svete stvari.

Iznoseći ovdje neke praktične primjere i osnove imam pred očima naše gradske srednje škole, prenatrpane, s izmiješanim vjeroispovijestima, s heterogenim profesorskim zborovima i sa stotinu drugih neprilika, što ih imaju današnje srednje škole. Kad se sve to ima na umu, onda je jasno, da liturgijska obnova u tim našim školama mora da počne da tako kažem s najprimitivnijim, najelementarnijim stvarima, kako bi se *malo po malo* postigao onaj ideal što ga postavlja moderno liturgijsko gibanje: život s Crkvom, t. j. život prožet duhom Crkve, molitva sjedinjena s molitvom Crkve, pojedinac kršćanin kao ud Crkve, ud općinstva svetih.

Kad smo rekli, da naši uspjesi u liturgijskoj obnovi nisu ni izdaleka onoliki koliki bi trebali da budu, ne mislimo time reći, da uopće nema uspjeha. Šta više, od prvoga izdanja Kniewaldova Misala pa do danas zacijelo je mnoga duša kod nas razumjela i zauvijek usvojila riječ: »*Molite svetu misu*«. Bez sumnje ih je velik broj, koji svetu misu prate svaki dan po rimskom misalu, inače se ne bi moglo razumjeti, gdje je ono par hiljada misala, što je otišlo u naš narod. Ali to su sve pojedinci, a cijelost, puk, masu još nije zahvatilo to sveto oduševljenje.

Zamislimo jednu gimnaziju sa 800 do 1000 đaka. Kateheta, pogotovo ako je samo jedan u zavodu, ima da nedjeljom čita sv. misu, da propovijeda i još k tome da obavi inspekciju, jer onaj jedan profesor koji mu se dade za inspekciju nije u stanju da obavi kako treba svoj veliki inspekcijski i kontrolni posao. Masa đaka uniđe u crkvu. Mjesto sabranosti čuješ gotovo poluglasno razgovaranje još sve do oltara, a to se nastavlja kao šapat pod cijelom m som. Ekshorta se sluša i ne sluša, i jedva se dočeka čas, da ta teška nametnuta pobožnost svrši. Tä većina đaka

ide poslije mise u kino, bit će zanimljiva matineja, za koju se doduše plaća, — nije u kinu besplatan ulaz kao u crkvi, — ali tamo je sve privlačivo, sjediš udobno na svome stolcu, biraš susjedstvo, ugodno se zabavljaš, a svega toga nema u crkvi. Zimi se u njoj smrzavaš, da te prođe volja Bogu se moliti, a ljeti je vruće i sparno, dolazi ti nesvjestica, neodrživo ti je. Tko će tu nositi misal sa sobom, pa se sabrati i moliti? Lakše je svakako i jednostavnije, ako već što treba u crkvi činiti, da se pjevaju odavno poznate pjesmice, bez razmišljanja, bez veze s misom i s crkvenom godinom. Tako rezonuje naša omladina.

Gdje su ona vremena, kad je mladež pjevala psalme i čitala lekcije, kad je cijela općina u procesiji prinosila žrtvene darove i opet ih u zajednici uživala i tako ustrajala u lomljenju hljeba?! Gdje su oni konvertiti, počevši od sv. Augustina pa sve ovamo do modernih pisaca i umjetnika, koji su zamislivši se u riječi svetih propovjednika ili zagledavši se u slike divnih gotskih prozora, ili zanijevši se melodijama nedostiživoga korala zauvijek prekinuli sa svojim dotadašnjim životom i proželi se životom Crkve?!

Da ne računamo s izvanrednim učincima milosti, vratimo se u prilike u kakovima mi živimo i počnimo sa zrnjem.

Dakle treba misu moliti. Mislim da će mi svi priznati, koji imaju posla s omladinom, da istinu govorim kad kažem, da omladina ne voli misu moliti. Nju još može da održi u disciplini i prividnoj pobožnosti jedino pjevanje pjesmica, pogotovo kad može njima da istakne svoj nacionalni osjećaj. To su pjesme: »Rajska Djevo, kraljice Hrvata«, ili »Marijo, Hrvati te zovu«, ili ona moderna romarska hrvatska, ili ona »Stijeg Hrvata srce Krista« itd., itd. Teško se je u takvim prilikama suprotstaviti omladini, teško je ukloniti nešto što joj barem trenutačno ide k srcu. Ali tu nema druge nego rezati. Tu se ne smije popustiti neosnovanim i promjenljivim čuvstvima mladosti. Naprotiv treba neumorno, u svakoj zgodi i prilici, tumačiti i dokazivati kako to nije dobro. Mladež je poučljiva. Autoritativna riječ profesora mnogo znači za nju. Kad se sa katedre onako pogubno djeluje u negativnom smislu, kad se s nje uzgajaju čitave čete bezbožnika, zašto ne bi i dobra riječ s istoga mjesta izvela svoje učinke?

Svakako će imponirati kad se omladini stave pred oči na pr. ovakove ili slične misli: zar bi bilo na čast obrazovanom čovjeku da dođe u kazalište ili kino, pa ništa ne

prati ono što se zbiva na pozornici ili na platnu, nego donese svoju knjigu, drugoga sadržaja, pa iz nje čita i zabavlja se? Zar da napuštamo onu divnu harmoniju puka, svećenika i oltara, što je vladala u prvim vjekovima kršćanstva, a prihvaćamo se *metode protestantizma,* koji je uveo sistem narodnih crkvenih pjesama, bez veze s uzvišenom tajnom mise? Zar da nižemo strofu za strofom djetinje naivnih pjesmica, problematične umjetničke vrijednosti, a ne oduševljavamo se za koral, taj pjev katakomba i smirenog, duboko religioznog kršćanskog srca? Ovakovi i slični razlozi malo će po malo promijeniti mišljenje naše mladeži, pa će postati njezinom svojinom i njezinim vlastitim mišljenjem. Tada će i Duh Sveti svoje učiniti i po razumijevanju crkvenoga teksta i crkvenih melodija preobrazit će se čitav čovjek. Treba samo *sustavno i bez prestanka* na tome raditi.

Kad smo mladež pripravili ovako idejno, teoretski, prijeđimo na praksu. Ali *počnimo s malenkostima.* Uz pjesmice dodajno nešto crkvenoga misnoga teksta i to samo za glavne dijelove sv. mise, onako po prilici kako je to učinio franjevac o. Jozo Tinodi u svojoj knjižici »Sv. misa«, pa još i manje. Na Introitus samo: Pristupam (bez psalma) i Ispovijedam se. Na Credo: Vjerovanje apostolsko. Na prikazanje: »Primi, sveti Oče« . . . Zatim: Svet, svet, svet Oče naš i Gospodine nisam dostojan. Sve ostalo vrijeme neka se pjevaju pjesme koje su bar donekle u vezi s misom, crkvenom godinom i liturgijskim duhom.

Ove bi se molitve morale izvrsno uvježbati, da svakom našem djetetu prijeđu u krv, tako da ih ne zaboravi dok je živo. Kad je stara škola znala utjerati u uho i u dušu svoje neliturgijske tekstove, zašto ne bismo mogli to i mi učiniti s nedostiživim liturgijskim tekstovima?

Jedamput mi je došla jedna starija gospođa da upiše unuku u školu. U razgovoru je spomenula, kako je sama polazila sve škole u samostanu i kako je tu stekla sve svoje znanje, od kojega je mnogo toga zaboravila, ali da su joj ipak neizbrisive ostale u duši upute u praktično-vjerski život. Tada je dodalo značajno:

— Ja još i danas prisustvujem svetoj misi onako kako su nas učile stare sestre učiteljice, i čini mi se, da ne bih dobro izvršila svoje nedjeljne dužnosti, kad ne bih izmolila kod glavnih dijelova sv. mise ono što su nas one naučile. — I počela je gospođa nizati te molitvice.

Mislila sam: to je dobar putokaz za sve nas, bilo u kojoj školi mi radili. *Najprije utvrditi glavne dijelove sv. mise po mogućnosti što točnijim crkvenim tekstom,* a onda prijeći na potpune misne obrasce. S višim razredima realne gimnazije i sa svih razredima klasične gimnazije moglo bi se to činiti na latinskom jeziku. To bi mladež vrlo veselilo i dizalo.

Sad da kažemo koju i *o crkvenom pjevanju,* koje u našim srednjim školama zadaje još veće teškoće nego molenje svete mise. No i te teškoće nisu nepremostive, samo treba volje i ustrajnosti, da se uklone. Idealno bi bilo, kad bi se u svim našim srednjim školama uvelo *koralno pjevanje.* Kateheta bi mogao s direktorom urediti, da nastavnik pjevanja kod zbornoga pjevanja, koje mora postojati u svakoj gimnaziji, uči katoličku mladež koral. Zagrebački su Isusovci izdali knjižicu »Koralne mise«, koja sadržaje napjeve triju koralnih misa, štampane su vrlo pregledno, a cijena im je samo 2 dinara. Ministarstvo prosvjete svake godine naređuje, da prihod od đačkih javnih koncerata i gimnastičkih vježba ide u korist pjevanja i gimnastike, pa bi se iz toga fonda lako nabavile koralne pjesmarice za sve đake.

Koralna bi se misa mogla pjevati na veće svetkovine, a na obične bi nedjelje ostao gore opisani način prisustvovanja svetoj misi: izmjenično molenje i pjevanje. Znam iz iskustva, kako *koral diže dušu omladine, i kako ga ona sve više i više voli, čim ga jedamput nauči.*

U našoj se gimnaziji tako pjevala koralna misa, i to samo nepromjenljivi dijelovi, kroz jedno 4—5 godina, dakako samo o svetkovinama. Ove smo školske godine od svetkovine Krista Kralja počeli i s promjenljivim dijelovima. Bilo je malo teško zbog teksta, trebalo ga je dati litografirati, trebalo ga je uvježbati, ali je kod učenica bio toliki interes za to, da su se sve teškoće vrlo lako prebrodile. Sad već imamo promjenljive dijelove za sve veće svetkovine umnožene na Gestettneru, te ih zasad recitiramo ili pjevamo kao psalme, a mladež je sve to prigrlila baš iz duše. Na ovom ćemo se stadiju zaustaviti sve dotle dok ne budemo mogli uvesti i promjenljive i nepromjenljive dijelove mise za sve nedjelje. Uz dvije koralne mise učenice već znaju pjevati i jednu polifonu.

Po katoličkim zavodima, bili oni sjemeništa ili konvikti, ostaje još uvijek svagdanja misa, kod koje gojenci mogu pratiti i moliti pojedinačno ili skupno cijelu misu; *nedjelja treba svakako da ostane za svečano pjevanje i koral.*

U zavodima trebalo bi svakako da se formira i *liturgijska sekcija*, elita cijeloga zavoda, koja će proučavati liturgijska pitanja i širiti ih među drugovima i drugaricama. Često mogu dobri drugovi i drugarice više učiniti nego sami svećenici i redovnici.

Prikladna školska izdanja nedjeljnih misnih pjevnih obrazaca (introitus, graduale, offertorium, communio) čekaju još svoga izdavača i nakladnika.

Počnimo s najmanjim, da uzmognemo i mi jedamput ući u kolo ostalih katoličkih evropskih naroda, koji su daleko pred nama u liturgijskom sudjelovanju kod sv. mise.

Ovdje su iznesena iskustva samo jednoga zavoda, a bilo bi zacijelo vrlo korisno, da se iznesu rezultati rada u ovome smjeru i u drugim zavodima.

S. *Bogoljuba Jazvo*, milosrdnica.

Svetački lik sv. Benedikta

Mnogima je žao, što u ovogodišnjem »Životu s Crkvom« nema životopisa svetaca. U prilogu nema mjesta, pak evo barem u časopisu da udovoljimo njihovoj želji. U par će članaka biti najprije ocrtan lik sv. Benedikta, kako ga prikazuje njemački Benediktinac **p. Emanuel Heufelder** u kratkoj ali jezgrovitoj knjižici, koja je izašla u zbirci »Lebensschule der Gottesfreunde«. Sigurno će ovaj prikaz velikog a većinom nepoznatog sveca razveseliti i Hrvate, koji sv. Benediktu i njegovim sinovima toliko dugujemo. Posve je opravdano, da naš list donosi životopis najprije ovoga sveca, koji je kao nijedan drugi naglasio ulogu liturgije u duhovnom životu pojedinaca i naroda. — Ur.

ZNAČENJE SV. BENEDIKTA

Velika većina vjernika pozna sv. Benedikta, patrijarhu zapadnog redovništva, samo po imenu i možda po redovnicima, što ih je on ustanovio i koji nose njegovo ime. Je li to zato, što nas od tog velikog čovjeka dijeli punih 1400 godina? Ili zato, što je sv. Benedikt sav sakriven u svom djelu više nego je to slučaj kod novijih ustanovitelja redova? Ili možda zato, što je njegov lik teže shvatiti nego li na pr. pojavu sv. Franje, pak treba više napora da se razumije smisao i sadržaj tog doista »blagoslovljenog« života? Sve se te tri činjenice jednako mogu navesti kao razlog, što je sv. Benedikt izvan svojega reda tako malo poznat i štovan.

Da je međutim potrebno da se i širim krugovima vjernika prikaže život i značaj sv. Benedikta te da se istakne njegovo značenje i za naše doba, to su u zadnje vrijeme istakli mnogi, na čije se mišljenje vjernici mogu osloniti, a osobito je to naglasio blažene uspomene Papa Benedikt XV, koji je u sv. Benediktu vidio velikog vođu nove dobi k Bogu. Malo poslije nego je stupio na papinsko prijestolje, primio je Papa 20 rujna 1914 opata primasa Benediktinskog reda p. Fidelisa von Stotzingen, koji mu je podnio molbu, da bi poput svog predšasnika Pape Pija X preuzeo protektorat nad Benediktinskim redom. Sveti je Otac odmah udovoljio molbi, te se srdačno i oduševljeno izrazio o sv. Benediktu i njegovu redu.

On je tog sveca, — kazao je sv. Otac, — od mladosti štovao, a kao Papa uzeo je njegovo ime i izabrao ga za zaštitnika svog pontifikata u želji, da bi po njegovu zagovoru novi svijet predobio za Boga kako je nekoć sv. Benedikt srednji vijek predobio za Boga. Kad još nitko nije upotrebljavo riječ »novo doba«, riječ koja nam je poslije rata toliko na ustima, spoznao je Kristov namjesnik početak novog vremena. Posve je određeno rekao, da se sa svjetskim ratom ruši stari svijet i da će kao posljedica rata nastupiti potpuni prevrat dotadašnjih temelja života, njegovih političkih, gospodarskih i socijalnih odnosa. Osjećao je uz to, da se na tom raskršću ne samo ruši staro nego da nastupom novog života počinje i novo djelovanje Božje Providnosti, pak je u svojoj pastirskoj brizi htio, da toj novoj dobi pokaže putove, po kojima će i to novo doba odgovoriti Božjim nacrtima.

Zato nije mogao naći ljepšeg uzora od sv. Benedikta, koji je također stao na raskršću dvaju doba i živio baš onda, kad se je rušilo staro rimsko carstvo i kad je Božja Providnost svježim silama posve novih naroda započela dizati nov svijet. Tada je upravo sv. Benedikt po svojim monasima odgojio duhovne voditelje nadošlih naroda i po svojem redu položio temelj kršćanskoj kulturi srednjeg vijeka. Kad je gotski kralj Totila na pobjedonosnom putu prolazio Italijom, uspeo se je na Monte Cassino, da vidi oca svih monaha. Kad se je našao pred svecem, barbarski je kralj svoje gordo koljeno prignuo pred njim i »preporučio se njegovoj molitvi«. Nije li to najljepša slika uloge, što ju je sv. Benedikt odigrao za seobe naroda?

U čemu je tajna čovjeka toliког značenja i tolikog djelovanja, čovjeka koji nije mislio niti je mogao misliti, da će on obnoviti svijet? Za izvor njegove moći doznat

ćemo iz njegovog života, a nije drugo nego posve odlučna i na sve žrtve pripravljena volja: služiti Bogu. Životopisac sv. Benedikta, njegov veliki učenik Papa Grgur I, zove sveca samo »Vir Dei = čovjek Božji[1])«. To je bio sv. Benedikt: Božji čovjek, koji nije drugo tražio nego Boga i muževnom odlučnošću postavio Boga za središte života sa svim posljedicama što iz toga proizlaze. Kad se pak čovjek posve preda Bogu, tada Božja moć djeluje u njemu i po njemu, a Božja moć je ona, koja »stvara svijetove i obnavlja lice zemlje« — danas kao i prije!

Tako je po shvaćanju Pape Benedikta XV, a i mnogih drugih, lik sv. patrijarhe svijetli i našim danima. Njegova svijetla i uzvišena osoba, koja pokazuje put i vodi k Bogu, kaže i nama, kako ćemo u njegovom duhu i po njegovom primjeru surađivati da se izvrše planovi Providnosti i u naše doba.

NA PUTU K BOGU

Vanjski je tijek života sv. Benedikta razmjerno jednostavan. Rodio se je oko g. 480 u umbrijskom gradiću Nursiji, u gorama istočno od Rima. Potomak je odlične rimske obitelji. Kao mladić ode u Rim, da se posveti t. zv. slobodnjačkim umjetnostima i pravu, što su onda običavali da uče sinovi viših krugova. Ali nauka, koja mu je tu bila pružena, nije mogla trajno da zasiti njegov plemenit i vrlo rano dozreo duh. Još manje je mogao da podnosi slab i raspušten život rimske mladeži. U Benediktovu je srcu plamsala čežnja za višim. Njegova je čista i od otrova grijeha nedotaknuta duša već zarana osjetila, što jedino može da posve zadovolji i umiri ljudsko srce: Bog. »Samo Bogu je htio dopasti«, kaže sv. Grgur. »Soli Deo = Bogu samo«. Velikom i uzvišenom Bogu služiti, »sve bliže i bliže k Bogu koracati«, kako je kasnije zapisao u svom svetom pravilu (pog. 62), to mu se je činilo ljepšim od svjetske mudrosti i očeve baštine. Ne znamo, da li je tu nutarnju zrelost i slobodu Benedikt zadobio bez borbe kao dar ili je tek u teškim bojevima života izvojštio pobjedu tog svog smjera »k Bogu«. Svakako je bio »od milosti blagoslovljeno« čedo. Zato je možda ta prva odluka k Bogu bila razmjerno laka. Vidjet ćemo pak, kako se je kasnije morao boriti za ustrajnost na svom putu k Bogu.

Mladi Bogoiskatelj nije oklijevao, da svoje spoznanje provede u djelo. Po svoj prilici mu još nije bilo posve

[1]) Sve što je u ovim člancima u navodnim znakovima, uzeto je iz klasičnog životopisa sv. Benedikta, što nam ga je ostavio sv. Grgur u II. knjizi svojih »Dialoga«.

jasno, na koji će način postići svoj ideal, da se bez ikakova pridržka preda Bogu. Ovo je svakako znao: kad Bog nekog čovjeka zove k sebi, tad mu pokaže i put, koji k Njemu vodi. On je morao sa svoje strane pokazati Bogu, da doista više ništa ne traži nego Njega i da Mu klikne sa psalmistom (ps. 39): »Evo me, dolazim, da vršim Tvoju volju!«

Ostavi zato nauke, očinsku kuću i baštinu i povuče se u osamljena brda prema istoku, gdje je znao da će u pustinjama i samostanima naći ljudi, čiji je sav život bio posvećen Bogu. Moglo mu je tada biti po prilici 20 godina. Stara, vjerna »dojilja, koja ga je posebno ljubila, išla je s njim«. Možda mu je i bez njegove volje ušla u trag i onda ga nikako nije htjela da ostavi, a Benedikt je pusti, ta i onako još ni sam nije znao, kako će u pojedinostima teći njegov život. Posve se prepustio u Božje ruke, da On, kad bude htio, prekine i ovu zadnju nit, koja ga je vezala uz dosadašnji svijet.

Obadvoje se zadržaše u seocu Enfide. »Ovdje je uz crkvu sv. Petra živjelo mnogo časnih muževa.« Kod mnogih su crkava u ono doba bila udruženja ljudi, koji su pod vodstvom kojeg svećenika provodili zajednički život. Oni su se brinuli za službu Božju, vršili pobožna djela i učili te se tako pripravljali da prime koji niži klerički red ili i samo svećeništvo, jer sjemeništa tada još nije bilo. Ne znamo, je li se Benedikt ondje ustavio namjerom da ostane ili samo na prolazu. Svakako su članovi tog udruženja, kako pripovijeda sv. Grgur, idealnog mladića rado uvrstili u svoje redove i posebno ga uzljubili. Tako je sv. Benedikt ostao u Enfide i tražio rasvijetljenja za svoje daljnje korake. Molio je i vapio (Dj. Ap. 9, 6): »Gospodine, što hoćeš da učinim?«

Nije poznato, kako se je dugo zaustavio u Enfide. Svakako je ovaj boravak bio za nj od velike važnosti, jer je sigurno tu stekao ono veliko poznavanje sv. Pisma i crkvenih otaca, o čemu svjedoči svaka stranica njegovog svetog pravila. Nije isključeno, da je ovdje primio i koji niži klerički red. A da je i u to doba neumorno radio na svom duhovnom usavršenju, pokazao je jedan događaj, koji je ujedno odlučio o daljnjem načinu njegova života.

Jedamput je dobra njegova dojilja u nesmotrenosti razbila neku zemljanu posudu, što ju je bila posudila. »Radi toga udari ona u gorke suze, tako da se je sažalila dobrom i pobožnom mladiću Benediktu.« Kad se dojilja nije mogla da utješi, ni sam Benedikt nije mogao da suz-

drži suze, dapače u svom djetinskom pouzdanju pomisli: tu mora dobri Bog pomoći. Baci se na koljena i stade moliti za čudo. Kako je tijesno bio sjedinjen s Bogom i kako je neprestano živio u vrhunaravnom svijetu, pun pouzdanja je mislio da ima pravo na Božje svemogućstvo. I čudo se doista dogodi, razbijeni se komadići opet spojiše. »Utješljivim i ljubeznim riječima povrati dojilji prije razbijenu a sada čitavu posudu.«

Naravski da čudesan događaj nije mogao ostati sakriven. Pogledi se i srca svih stanovnika Enfidea s oduševljenjem upraviše k onome, po kome je Bog to učinio. Benedikt ne bi bio čovjek, kad njegovo srce bar za najkraći čas ne bi zahvatio taj topli val oduševljenja i ljubavi. Ali u isti čas osjeti, da tu prijeti opasnost njegovom životnom idealu i da bi ga mogle smetati nove veze, pak bi se moglo dogoditi ono što on ne želi i ne će. On hoće: »Samo Bogu!« Istom odlučnošću, kojom je nekoć ostavio Rim, rastavio se je sada i od dragih stanovnika Enfidea. »Potajno otpusti svoju dojilju« i tako prekine zadnju vezu s dotadašnjim životom. Sada je posve slobodan za Boga!

Iz života svete Crkve

PRIJATELJI LITURGIJE, NA LITURGIJSKI SASTANAK U SPLIT!

Po sv. Misi dajemo Bogu »svaku čast i slavu«. Po Kristovim je riječima ona »Euharistija — zahvala« za sva Božja dobročinstva. U sv. Misi žrtvuje se »Jaganjac Božji, koji uzima grijehe svijeta«. Od te žrtve »napunjamo se svakog nebeskog blagoslova i milosti«. U sv. Misi dakle dolaze na najsavršeniji način do izražaja sva četiri bivstvena čina bogoštovlja: poklon, zahvala, naknada i molitva.

Sv. Misa sadrži u sebi svo kršćanstvo: vjeru, zapovijedi i sredstva milosti. Vjeru kršćanina slobodno možemo prosuditi po vjeri kojom prisustvuje i sudjeluje sv. Misi. Zapovijedi Božje ne možemo vršiti bez pomoći Božje, bez Euharistije, pak je odnos prema presv. Euharistiji mjerilo kreposti. Svi sakramenti i svi ostali redoviti i izvanredni kanali milosti izviru s Kalvarije, a žrtva se Kalvarije obnavlja u sv. Misi.

Ima li dakle što veće od sv. Mise? Nema, jer u sv. Misi je Bog, Bog, koji se za nas žrtvuje i koji se s nama sjedinjuje!

A pogledajmo u život kršćana. I onih, koji se još smatraju kršćanima. Je li u njima sv. Misa najveće što imamo na svijetu? Budimo iskreni, dobrim dijelom, barem praktično, nije. Mnogi su se udaljili od žrtve i žrtvene gozbe, od ovog izvora, pak gladuju i žeđaju, slabe i umiru. To se bljedilo opaža na čitavim skupinama kršćana. Još dolaze k Misi, ali koliko ih se sa svojim Bogom žrtvuje i sa svojim Bogom sjedinjuje?

Euharistijski pokret i liturgijska obnova ne će drugo nego da kršćanima opet približe sv. Misu, da ona bude dio njihovog života. Kad bi se to uspjelo, sve bi drugo samo po sebi bilo postignuto. Treba dakle sve učiniti, da svi kršćani što bolje shvaćaju sv. Misu, da joj što savršenije prisustvuju, da po sv. Misi dođu k Bogu, a Bog k njima.

Zato je sav ovogodišnji liturgijski sastanak u Splitu od 12—14 srpnja posvećen samo sv. Misi. Program je već objavljen, svima se sviđaju naslovi predavanja i predavači, pa su se već mnogi prijavili (Liturgijski Odbor, Split, Bogoslovija).

Dođite, braćo svećenici i redovnici, koji na oltaru osjećate žalost, kad vidite, kako vas puk ne shvaća, ne prati. Osobito se pozivaju bogoslovi, nada Crkve i naroda, jer je najvažnije, da oni shvate, što je i što hoće liturgijska obnova. (Da se olakoti prisustvovanje što većeg broja bogoslova i svjetovnih akademičara, neki se prijatelji liturgijske obnove pobrinuše, da je za njih stan i hrana u sjemeništu samo 30 dinara dnevno). Dođite i, braćo svjetovnjaci, jer je sv. Misa i vaša žrtva, svećenik je prikazuje i u vaše ime i s vama je dijeli. Sa sastanka nijesu isključene ženske, dapače je poželjno da dođe što veći broj č. sestara i ostalih odgojiteljica te svih, koje misle da će s korišću moći pratiti predavanja. (Gore spomenuti odbor porazmjestit će ženske, koje mu se prijave, na stan i hranu po ženskim zavodima). Dođite, jednom riječju, svi koji ljubite liturgiju, koji je želite što bolje upoznati i od nje živjeti. Daleko smo još, vrlo daleko, od procvjeta liturgijskog života kod nas, ali zato su baš ovi početni sastanci vrlo važni. Zato svi, kojima je stvar na srcu, molite za uspjeh sastanka i dođite, pak da opet kao ono u Hvaru za par dana doživimo »kako je dobro i ugodno, kad braća stanuju zajedno, — »kao mladice masline oko stola Gospodnjega«! L i t u r g i j s k i o d b o r.

DOJMOVI SA EUHARISTIJSKOG KONGRESA U BUDIMPEŠTI

(Svršetak)

Kad je zapalo sunce na Spasovdan čitav grad je bio u očekivanju noćne euharistijske procesije na lađama na Dunavu. U čitavom zraku kao da je odjekivalo: Ostani Gospodine s nama, jer se smrkava i dan se već nagnuo.

Kraljica Dunava počela se osvijetljivati. Na velikim i prostranim obalama Budima i Pešte sakupljale su se ogromne mase svijeta, a mnogi su već davno čekali na okolišnim brežuljcima i na ribarskim bedemima. Noć je bila vedra i ugodno hladna. Slika jedinstvena, kojoj bi se moglo klicati: Ustani i rasvijetli se Jeruzolime, jer evo dolazi svijetlost tvoja. U mističnoj tišini jedna lađa sa divno rasvijetljenim križem daje znak, da je **noćna teoforična procesija** započela. Svijet pobožno i tiho prati pomicanje svake lađe. U onoj, koja je bila najraskošnije osvijetljena bio je On, sakriven pod euharistijskim velom. Onaj Isti, koji je sa lađe na Genezaretskom jezeru propovjedao i blagosivljao, te smirivao oluje, taj Isti eto prolazi i govori: Milo mi je naroda. Narod je to shvatio i duboko se klanjao svome Spasitelju. Svak je bio ganut i dirnut tako dugo, dok se procesija nije povratila sa mističnog i legendarnog Margitsziget (otok Sv. Margarete).

Organizacija procesije je potpuno uspjela. Bilo je vrlo sugestivno, što su sa obe strane Dunava razne skupine i društva pozdravljale Presv. Sakramenat sa raznobojnim bakljama. Noćna procesija na Dunavu bila je jedan veliki plus u općoj euharistijskoj priredbi i to joj je davalo neki osobiti, neizbrisivi čar, što do sada nije imao nijedan slični internacionalni kongres, a čemu su se divili domaći i stranci. Neki Francuzi i Talijani, s kojima sam se te noći razgovarao kod Krunidbene crkve, koje su zvona tako dugo i svečano zvonila, priznavali su, da nešto sličnoga nisu nikada vidjeli. Promatrajući ovu noćnu procesiju razumio sam zašto naš narod u Dalmaciji tako ljubomorno čuva tradicionalnu procesiju u noći Velikog Petka i zašto ta procesija proizvađa silan utisak, te nema nikoga bilo kojeg svjetovnog naziranja, da ne bi ovu procesiju volio, a opet da se ne bi vratio kući tužan, kad je ne bi bilo.

Sadržina i okvir, tehnička i duhovna priprema bile su u harmoniji. Posljedica dugog, smišljenog rada, kolaboracije svih društvenih slojeva i crkvenih i državnih vlasti. Ali ni u Mađarskoj nije to došlo najedanput. Religiozna obnova uhvatila je jači zamah u zadnjem deceniju preko katoličke štampe i akcije. Poznata su imena isusovca Bange i profesora Dr. Totha. Baš na koncu kongresa Sv. Otac Papa, uvažujući zasluge velikog propovjednika i pisca Tihamera Totha imenovao ga je biskupom-koadjutorom na važnoj biskupskoj Stolici u Veszprimu (gdje je i naš Berislavić bio biskupom u XVI. vijeku).

Dvije su slike bile na kongresu, koje svjedoče veliku euharistijsku vjeru mađarskog naroda: zajednička sv. Pričest muževa (200.000) i djece (80.000), te noćna klanjanja. Dostatna su samo ta dva prizora, da sobom ponesemo dojam, kako je svećenstvo sa žrtvom i trudom pripremilo ovu »nebesku gozbu« vjernika. To nije bio samo formalizam. Vidjelo se na tim ozbiljnim licima muževa duboka kršćanska pobožnost i živa vjera u Euharistiju kao kod prvih kršćana. Svih tih euharistijskih dana, osobito na Spasovdan i u nedjelju crkve su u Budimpešti bile krcate i pružale su lijep primjer, kako se pobožno sluša sv. misa. Pregledao sam razne crkve, gdje su pojedini narodi vršili pobožnosti i vidio sam da su ispovjedaonice bile čisto opsjednute. To je trajalo satove i satove kao što sam opazio kod samostana Pavlinaca u Budi. Iz ovoga slijedi, da je broj sv. pričesti bio izvanredno velik i da su se u tome upravo natjecali svi vjernici raznih kontinenata, koji su prisustvovali kongresu. Djeca muška i ženska u slikovitim nošnjama pokazivala su disciplinu i vjerski odgoj. Bila su naučena da po ulicama pozdravljaju svećenike sa »Laudetur Jesus Christus« (Hvaljen Isus). Najljepši momenat bio je pričest djece pod misom kardinala Verdiera, nadbiskupa pariskoga. Izgledao je kao prizor iz Apokalipse. Mladi jaganjci, koji prate vječnog Jaganjca i najvećeg Prijatelja djece. Isus je ljubio djecu, dakle budućnost. Utemeljitelji nekih drugih religija volili su biti okruženi starcima. Isus je bio među djecom i blagosivljao ih skupa sa njihovim majkama. Isus je 30 godina živio u obitelji, pokazujući važnost obitelji. Trebalo je najprije obnoviti obitelj. Isus se nije stidjeo, što su ga i u 30 godini nazivali »sinom Josipovim«, djetetom nazaretske obitelji, da pokaže svoju odanost i privrženost roditeljskom auktoritetu, temelju svakog drugog auktoriteta.

Dječaci se odgajaju i u liturgijskom duhu, pa im se i na svečanoj teoforičkoj procesiji posvetila pažnja, te su u crkvenom ruhu kao »mali kler« stupali u većim grupama. To je sve u programu novog liturgijskog gibanja, što je moguće više približiti djecu i omladinu k Oltaru, svojoj župskoj crkvi. Mađarska ima dosta Benediktinaca, koji se po svojoj tradiciji bave s liturgijom. Pošto u Mađarskoj ima i protestanata, to je razumljivo da se još više ističe i manifestira liturgijski momenat u katoličkom životu. Mora se priznati, da u centralnoj Evropi, koja ima svoj naročiti tip gradova ne samo u smislu arhitektonskom, već i u kulturnom postoji još dobra katolička tradicija, pa nije čudo da neprijatelji s jedne i s druge strane nastoje svim silama tu vjeru oslabiti. Ali su katolici na braniku i obranu traže u Euharistiji. Lijepo je kazao papinski legat-kardinal Pacelli: »Euharistijske su duše jake. Euharistijske su duše herojske. Euharistijske duše ne negiraju, već shvaćaju svoje doba i upravo zato primaju sve što ono posjeduje dobra i naprednoga, te pobjeđuju s ljubavlju sve ono što je lažnoga i bolesnoga, a što se tako često znade prikazivati pod varljivim prilikama. Ne bježati od svijeta, već osvojiti svijet, to je duša apostolata ljubavi hranjene od Euharistije u smislu zadnje molitve Isusa, velikog Svećenika: Oče, ne molim te, da ove digneš sa svijeta, već da ih očuvaš od zla.«

Liturgija je slavila najveće slavlje na zadnji dan kongresa, na svečanoj pontifikalnoj misi kardinala-legata, kojoj je prisustvovalo oko pol

milijona naroda. Sve su oči bile uprte na veliki žrtvenik, napravljen po modelu oltara Konfesije Sv. Petra u Rimu. Žrtvenik jednostavan. Samo šest svijeća i križ, a tako veličanstveno. Rimska liturgija razvijala se u sjaju svog jednostavnog, a opet tako sugestivnog cerimonijala. Svibanjsko sunce još je jače označivalo pozlaćene dekoracije, te bjelinu zastora, kao nekog kolosalnog antipendija, na kojem su bili naslikani u živim bojama: Sv. Stjepan, Sv. Emerik, Sv. Ladislav, Sv. Margareta, Sv. Elizabeta, nacionalni mađarski sveci sa ostalim svecima, koji su se isticali u ljubavi i pobožnosti prama presv. Euharistiji. Vidim iz daljine sliku Sv. Tome Akvinskoga, najvećeg pjesnika Euharistije, koji pjevajući one velebne Tjelovske himne predviđao je i velike euharistijske skupštine i kongrese kolosalnih dimenzija, sa učešćem velikog broja naroda. Na ovakvim kongresima, gdje broj učesnika dobiva fatidične brojke, pjevanje Tominih himna postaje prava glorificakija i velebni »Magnificat« Euharistije, pun svježosti i miline kao u divnim, novim gotičkim crkvama sagrađenim poslije čuda u Bolseni. Misa na Trgu Junaka bila je triumf kongresa. Tu su se jasno i očito označile dvije temeljne misli katolicizma: Euharistija i Papa. To se vidjelo, to se osjećalo. Izgledalo je, da je to funkcija u rimskom Sv. Petru, prenešena televizijom i radiom u Budimpeštu. Čuo se govor i blagoslov Namjesnika Kristovog. Sve prisutnike zahvatio je val ganuća. Glas jednog starca, koji nosi Petrove ključeve bio je tako značajan i auktoritativan kao da kaže: »Zahvaljujem svaki dan Bogu, što mi je odredio da živim u današnje doba. Ova kriza tako duboka, tako općenita je valjda jedina u povijesti čovječanstva. Moramo biti ponosni i gordi što smo svjedoci — a u nekoj mjeri — i akteri u ovoj grandioznoj drami. Dobro i zlo bore se u gigantskom dvoboju. Nitko nema prava da u današnjem času bude osrednji ili mlitav.« Svijet se razišao kućama pun kršćanskog optimizma.

Ako je pontifikalna Misa na Trgu Junaka bila »Magnificat« čitavog Kongresa, vizija Tabora, a to je zaista zaključna teoforička procesija bila pravi »Te Deum«, prava manifestacija vjere u Presv. Euharistiju. Uputila se iz bazilike Sv. Stjepana, pa preko Andrassyeve ulice do znamenitog Trga Junaka. Svetotajstvo je nosio kardinal Pacelli. Kudgod je procesija prolazila čulo se lijepo pjevanje nabožnih pjesama. Osobito su se isticale skupine djece, pa se obnavljao prizor »Hozane«. Procesija je bila divno organizirana, upravo kraljevski. Sav stari sjaj se obnovio. Prisustvovali su nadvo'vode, gospođa Horty, članovi vlade na čelu sa predsjednikom ministarstva Belom Imredy-em u svojim starinskim, dragocijenim odorama, najviši predstavnici vojske i administracije. Bili su i ugledni članovi mađarske aristokracije. Sve je to bilo silno slikovito i sjajno. Centar procesije bilo je svećenstvo u broju od preko 4000. Procesiji je prisustvovalo preko 400 biskupa i nadbiskupa. Iza baldakina stupali su s velikom pratnjom kardinali. Bilo ih je 14. Divna slika i nezaboravna plamenog grimiza i dostojanstva najviših crkvenih knezova. Skoro je za vrijeme čitave procesije sjalo žarko sunce, ali pri koncu nebo se počelo oblačiti tmastim oblacima. Nebo postaje sve tamnije, a zvučnici umiruju publiku i opominju, da svatko ostane na svom mjestu, jer da je nevrijeme prolazno. I nitko se nije maknuo. Počelo je i sijevati, te baš pred sam ulaz na Trg Junaka obori se pljusak. Ali procesija ide naprijed kao da nebeska voda ništa ne smeta. U tom pljusku našao sam se na Propilejama ispod Oltara. Voda curi sa svih strana. Neznam gdje da se zaklonim. Iza mene između stupova Propileja u onoj kišnoj magli vidim ogromni kip kralja Bele IV. s velikim brkovima. Čudnovat susretaj i nekako instinktivno izvine mi se uzdah: »O kralju stari, kako bi mi sad dobro došla ona tvoja kukuljica, koju si davno darovao mojoj župskoj crkvi«.

Premda pljusak i dalje traje, sijeva i grmi, kardinal Pacelli uzdiže monstrancu sa Bijelom Hostijom, pred kojom se klanja više od 500.000 ljudi,

ne gledajući dali je voda i glib. Čuje se pjevanje »Tantum ergo« i zadnji Oremus: »Ut Redemptionis tuae fructus in nobis jugiter sentiamus«.

Krist vlada, Krist caruje, Krist pobjeđuje. U toj vjeri kongresisti su se razišli svojim kućama kao svjedoci velebnog slavlja Presv. Euharistije.

»Et eritis mihi testes«. I bit ćete mi svjedoci! **Dr. I. Delalle.**

XX. Liturgijski tjedan u Belgiji

Malo gdje liturgijska obnova može da pokaže toliko praktičnog uspjeha kao u Belgiji. Nije čudo, tamo se već odavna radi i radi se sistematski. Evo od 1—4 kolovoza ov. god. drži se u benediktinskoj opatiji Mont César kod Louvaina XX. liturgijski tjedan. Predmet je svih predavanja, teoretskih i praktičnih: S a k r a m e n t a l n i ž i v o t. Osobito će se ovoga puta obraditi krštenje, potvrda, ženidba i posljednje pomazanje.

Misal francuskih jocista

Poput svojih starijih belgijskih drugova sada su i francuski jocisti dobili svoj poseban Misal. Naslov je Misalu: »Ž r t v u j m o s K r i s t o m, s C r k v o m«. U njemu su prevedene, protumačene i ilustrirane Mise svih nedjelja i blagdana, jer radnici redovito preko sedmice ne mogu k sv. Misi. Kanonik Liagre, koji je priredio taj Misal, osobito je nastojao, da mladom radniku približi sv. Misu, pak da je po tom Misalu prati i onda, kad se nalazi u župi, gdje nema mnogo sumišljenika, da i tada izvuče od sv. Mise sve duhovne koristi za svoj težak život.

Liturgijske duhovne vježbe

Veliki apostol liturgijske obnove Dom Lefebvre O. S. B. slijedećih mjeseci drži po Francuskoj po raznim krajevima četiri navratka liturgijskih duhovnih mježbi. Prve drži u Lurdu od 29 VII—2 VIII pod naslovom: M j e s t o, š t o g a u n a š e m ž i v o t u i m a d a z a u z i m a s v. M i s a.

Sto novih crkava u Parizu

Poznat je izvanredan uspjeh kardinala Verdiera. U »crvenom pojasu«, u predgrađima Pariza podigao je 100 crkava. Mislio ih je podići 60 u deset godina, a Bog mu je pomogao, da ih je podigao 100 u samih šest godina. Sada nastavlja, u travnju ov. god. blagoslovio je već 104. — Tri je cilja imao s ovim gradnjama: spasiti svoja predgrađa od bezbožništva, u doba najveće krize mnogim tisućama dati rada i pružiti i najširim radnim slojevima puka lijepe spomenike vjerske umjetnosti. Uza svu brzinu, kojom se je radilo, i uza svu praktičnost crkava, koja se je svuda tražila, nije zanemario ni umjetnički momenat. Naravski, kako je i sam naglasio, nije želio podizati katedrale. Pariz ima svoju Notre Dame, druge ne treba. Ali ipak kod svake se je nove crkve pazilo da bude barem toliko monumentalna, da se odmah izvana opaža, da je to hram Božji, pak da k nebu podiže oči i srca onih, koji u crkvu ne idu. Uz to je nastojao, da svakom okolišu dade »svoju« crkvu. To je već izrazio i naslovima novih crkava. Za primjer neka posluži samo Notre Dame de Cinéma: u filmskom predgrađu Pariza posvećuje crkvu »Majci Božjoj od filma«. Još više je nastojao, da po stilu i ukusu svaka crkva odgovara stanovnicima, koji će se u njoj okupljati i koji će je smatrati svojim drugim, a više puta i jedinim pristojnim svojim domom. Tu su mu umjetnici mnogo pomogli. — Kard. Verdier je poznat i sa svojeg zanimanja za liturgiju. Zato je u svojoj katedrali oltar približio puku, a u novim crkvama svuda je zahtijevao, da se najjače istakne glavni oltar, koji se mora vidjeti sa svakog mjesta u crkvi, i da se posebno istakne i ogradi krstionica. U svim je crkvama došla do izražaja moderna crkvena umjetnost, u najboljem smislu te riječi, tako da se može slobodno reći, da je sagradio sto crkava — sto umjetnina. **J. K.**

Liturgijska literatura

Nj. Uz. Kard. Villeneuve: »LES ENTRETIENS LITURGIQUES (= liturgijski razgovori«. Québec 1937, izd. K. A. — Zadnjih se godina opaža utješljiva pojava, da zanimanje i oduševljenje za liturgijsku obnovu sve više zahvaća i najviše crkvene krugove. Posljednji su Pape u mnogo prigoda autoritativno naglasili koliko cijene liturgiju i kako hoće, da se liturgija što više približi puku i puk liturgiji. Poznato je i oduševljenje velikog belgijskog kardinala Merciera za liturgiju, osobito kad se je g. 1924 na liturgijskom kongresu u Malinesu svim svojim ugledom založio za liturgijsku obnovu. Sada smo eto doživjeli, da je jedan crkveni knez, kardinal-nadbiskup u Québecu u Kanadi, izdao pod gornjim naslovom i knjigu o liturgijskoj obnovi. U njoj su njegovi govori, što ih je održao svećenstvu svoje nadbiskupije. Tako su praktični, konkretni i intimni, da ih je s pravom nazvao razgovorima. — Kardinal prepušta teoriju stručnjacima i njihovim knjigama, a on samo primjerima iznosi liturgijske nepravilnosti, koje su se uvukle u njegovu (a ne samo u njegovu!) nadbiskupiju te postavlja energične zahtjeve, da se sve to ukloni, pak da liturgijski život Crkve opet zasije u pravom svijetlu i ogrije vjernike pravim ognjem. Tu je kardinal, kako će se vidjeti, preuzeo misli vodilje liturgijske obnove i njezine zahtjeve, a koji nisu drugo nego zahtjevi Crkve. pak će biti najkorisnije, ako prenesemo pod raznim podnaslovima nekoliko njegovih najznačajnijih misli.

K o u r e đ u j e l i t u r g i j u? »Liturgija je javno bogoslužje Crkve, bogoštovni čini Božjega kraljevstva. Zato je liturgija nužno podvrgnuta zakonima Crkve. U praksi se to često zaboravlja, dapače i drsko poriče. Privatni se osjećaji — zapravo individualni i protestantski — predpostavljaju katoličkom osjećaju, što ga određuje sama Crkva. Jedan se oslanja na običaj, drugi na svoju samovolju, na zahtjeve puka, na »pobožnost«, na komodnost, na korist, a zapravo se samo jedno ima tražiti: volja Crkve. Kad bi se držali ovog pravila, onda bi već davno prestala mnoga ceremonija i mnogi običaj izričito zabranjen. Evo nekoliko primjera!«

O l t a r. »Sv. Kongregacija obreda ponovno je podsjetila na liturgijske propise, da nad oltarom smije biti slika ili kip samo onoga sveca, kojemu je oltar posvećen. A nije li u toliko mjesta dotični svetac zamijenjen kipom Srca Isusova ili Bl. Djevice? — Oltar mora da ima dvije bivstvene oznake: mora da bude stol kao kod zadnje večere i mora da bude grob kao u katakombama. A što se sve ne čini od oltara? Čitavu izložbu umjetnog cvijeća, svijećnjaka, lampiona, vaza, svijećica i ostale tričarije; ili pravi perivoj cvijeća u loncima, zelenih lonaca, dapače i čitavih stabala; ili pak muzej svih mogućih kipića i skulpturnih ukrasa; ili, što je još najžalosnije, ormar pun svijeća, krpa i buketa od papira. Što bi se još dalo razumjeti u dalekim misijama na sjeveru, postalo je pravilom velikih i bogatih crkava. Tako se događa da je na oltaru sve osim oltara, koji isčezava pod tom svom opremom. Na oltaru i na svetohraništu ne smije da bude ništa što nije propisano od rubrika: ni anđelčića ni kipića ni sličica ni lonaca za cvijeće. Ima nekih, koji nemaju mira dok ne ispune netom otkriju makar kako malenu prazninu na oltaru. Kad bi se tako pokrivalo neugledne oltare, još i još, ali pokrivati lijepe oltare od mramora ili skupocjena drveta, s umjetničke je strane ludost a s liturgijske grijeh. Ko će nam dakle otkriti, kao u rimskim bazilikama i kod samih papinih Misa, one lijepe gole oltare, na kojima se ističe velik križ, a pod njim šest svijećnjaka s dragocjenim relikvijarijima? — Poznato je, što je kard. Verdier učinio u crkvi Notre-Dame u Parizu. Pošto je svetište

preduboko, postavio je na dnu svetišta biskupski tron kako je bilo i u stara vremena, a oltar je postavio na početku svetišta da bude bliže puku, prema kojemu je i okrenut dok misi, tako da puk prati svaku njegovu kretnju na oltaru. I ja sam na tom oltaru tako misio 1 studenoga 1935, a preda mnom je bilo pet šest hiljada ljudi. Kako je uzbuđen čovjek, kad vidi da je po presv. žrtvi tako usko povezan s pukom! — Treba li još ovdje spomenuti i zvono? I tu je prevladala nastranost: malo se je zvonce pretvorilo u čitavu muziku. Tvorničari već znaju da ugode iskrivljenom ukusu. Koja »sreća« za malog podvornika, kad dođe Sanctus. Za većinu od njih je onda to glavna stvar Mise. Ispraznost, nesmisao, liturgijski nered.«

Sv. Misa. »Žrtva je sv. Mise uvijek čin javnog bogoštovlja a ne privatne pobožnosti, pak i onda kad se misi tiho. Zato kad se nema potrebitih stvari ili odijela, ne smije se misiti. Isto tako sama pobožnost ne pravdava, da se bez dozvole celebrira izvan crkve, u nedopuštene satove, na moru... — Pravo se bogoslužje vrši samo po Kristu. Euharistija je središte i princip jedinstva čitave liturgije. Prema oltaru dakle treba da je sve okrenuto. Odvraćati vjernike ne znam kojom funkcijom od Euharistijske žrtve, grijeh je proti pravoj liturgiji. Čini, koji u javnom bogoslužju ne vode k Isusu - Žrtvi, ne odgovaraju pravom kršćanstvu. A nađe se pastira, koji se trude da preko Mise pobude pažnju vjernika ne k Misi nego k pobožnostima svake vrsti. Moli se krunica, pjevaju se pjesme koje sa sv. žrtvom nemaju nikakove veze, čak se došlo do toga da se preko Mise obavlja križni put...«

Sv. pričest. »Kršenje liturgijskih propisa u dijeljenju sv. pričesti premalo je nazvati nemarnošću. Takvo je pričešćivanje pred izloženim Svetotajstvom, ili na oltaru na kojem drugi svećenik nastavlja sv. Misu, ili hostijama kao ukradenim celebrantu odmah poslije pretvorbe... Uopće je liturgijsko jedinstvo poremećeno, kadgod se presv. Euharistija dijeli izvan časa, koji je predviđen za primanje sv. pričesti, a koja redovito mora da bude sudioništvo presv. žrtvi, što joj se prisustvuje. — Radi toga principa jedinstva, izlaganja presv. Sakramenta za vrijeme sv. Mise nije po liturgijskoj tradiciji i nije dozvoljeno nego samo u posebnim slučajevima. Klanjati se izloženom Svetotajstvu i istodobno pratiti sv. Misu, skoro je nemoguće. Zar nije krivo poticati pobožnost kršćana na štovanje prisutnog Spasitelja, kad je to na štetu presv. Žrtve i najvišeg sudioništva po sv. pričesti? Radi toga i jest zabranjeno dijeljenje sv. pričesti s oltara, na kojemu je izloženo Svetotajstvo.«

Antiliturgijske ceremonije. Što da reče o ceremonijama, što ih izmisliše nekoji misijonari i uzgojiteljice? Na Božjem se pravu osniva crkveni zakon (c. 107), da postoji razlika između klerika i laika i da zato u crkvi mora da bude mjesto isključivo opredijeljeno za klerike a drugo za vjernike. Pogotovo moraju osobe onog spola, što ga Gospodin nije smatrao zgodnim za sv. redove, apsolutno stajati izvan svetišta, pa makar koliko bila njihova dob ili krepost. Kad se primaju »kćeri Marijine«, pušta ih se u svetište, gdje obavljaju razne molitve i ceremonije, dapače dižu s glave vijence i polažu ih na oltar, na kojemu se čuva Presveto. A nema li se spomenuti i ceremonija kod jednih misija, kad su dječaci i djevojčice išli k oltaru, uspinjali se jedan za drugim na klupicu i kucali na vrata svetohraništa: »Kuc, kuc, čuješ li me, Isuse?« Možda je taj prizor izvabio suze prisutnih roditelja, ali je skroz na skroz individualističan, sentimentalno religijozan i teško se protivi odredbama Crkve. I oni nebrojeni turiferi i djevojčice što bacaju cvijeće, i živi anđeli

u tjelovskim procesijama, ili vojnički pozdravi kod podizanja u sv. Misi, sve to proizlazi iz istog neshvaćanja ili slične tvrdoglavosti.«

Elektrika u crkvi. »Po propisima sv. Stolice zabranjeno je elektriku stavljati na oltar ili na stepenice povrh oltara, koje su određene za svijećnjake. Ne smiju se električnim žaruljama okruživati niše svetaca nad oltarom niti ih stavljati u tron, gdje je izloženo Svetotajstvo. Elektrika je dozvoljena samo za rasvjetu crkve uz uvjet da se vjerno obdržavaju odredbe Ordinarijata po pravilima što ih nalaže svetost mjesta i dostojanstvo svetih obreda. Neka se izbjegava sve ono što bi moglo imati i samo izgled kazališta. Umjetno igranje svijetla, natpisi, vijenci i skupine žarulja posve su blizu da padnu u tu pogriješku.«

Liturgijsko pjevanje. »Pijo XI posebno poziva, da liturgijsko pjevanje uče i razna pobožna društva, bratovštine i kongregacije za svoje sastanke. Još jači razlog traži, da kod nedjeljnih pjevanih Misa puk ima svoj dio, t. j. da pjeva ordinarij Mise. Prigovara se: previše je teško, kako do toga doći? — A je li se ozbiljno i pokušalo? Sve se može, kad se hoće. Početi se na pr. može kojim crkvenim himnom prije ili poslije Mise. Onda odgovore: Amen i Cum spiritu tuo. Među puk se porazmjeste odvažniji i sigurniji pjevači, koji za sobom potegnu i ostale. I da se uvede crkveno pjevanje treba imati invencijoznosti kao i u svakom drugom apostolatu. — Ali, reći će se, vjernici ne razume latinski, izgube se u Misalu-Vesperalu. Zato ih treba naučiti kako se njim služi. Protumačite im različite dijelove sv. Mise i večernje. Ta tumačenja spadaju barem toliko u propovijed koliko tumačenja što se katkada čine o najrazličitijim stvarima. A ispočetka ne treba davati vjernicima u ruke debelih knjiga. Puno će im više koristiti jednostavni listići ili brošurice, koje sadrže riječi što se imaju pjevati. Može ih se svake nedjelje i pokupiti pak opet razdijeliti. — Još jedamput: naša zaborav ili naše neshvaćanje liturgije ima teške posljedice.«

Dom Beaudouin O. S. B.: DUHOVI. Preveo prof. Lj. Vičić, izd. »Istina«, Zagreb 1938. — Crkvena godina pozna samo dva velika ciklusa: Božično i Uskrsno doba, a ovome su drugome, kako kaže sv. Augustin, »Duhovi kruna i završetak«. A i oni, koji svake godine u subotu poslije Duhova čitaju tako plastične riječi Misala: »exspirat tempus paschale«, misle da uskrsno doba svršava u subotu prije Duhova, jer da tada počinje posebno duhovsko doba. Već iz ovoga je jasno, da liturgiju treba prije proučavati, a tek onda o njoj govoriti. Zato je svake hvale vrijedna namisao dominikanske naklade »Istina«, da barem prijevodima obogati našu tako mršavu liturgijsku literaturu. Ova je monografija posvećena blagdanu i otajstvu, o kojemu se najmanje govori i najmanje zna, Duhovima. — Ime pisca svjedoči, da je stvar prvorazredna, i ako s time nije rečeno, da se za naše početne prilike ne bi dalo i drukčije pisati. Znamo, kako je teško mnoge dogmatske i liturgijske izraze prevoditi na naš jezik, ali ipak malo čudno zvuči, da je Krist otac uspostavljene »rase« i da priopćuje život svojoj »rasi« (str. 6). U opasci na str. 12 ima biti duhovski, a ne »veliki« četvrtak, a na str. 21 treba spomenuti i uskrsnu sekvenciju. Budući da ovakve knjižice čitaju i svjetovnjaci, treba što više izbjegavati latinske citate ili barem uvijek uz njih staviti i hrvatski prijevod. Inače knjižica zaslužuje svaku preporuku i bez sumnje će mnogo koristiti svima, koji po njoj upoznaju veličinu duhovskog blagdana i važnost poduhovskog vremena, što ga sada proživljujemo. Zato se baš kroz ovo poduhovsko vrijeme može zgodno da raspača, pak da spomenuta naklada nastavi s izdavanjem ovakvih monografija.

J. K.

CRKVENI KALENDAR

Nedjelja 3 VII: **IV. NEDJELJA PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.
Ponedjeljak 4 VII: **VI. dan u osmini sv. P. i P.** Bijelo. Poludv.
Utorak 5 VII: **Sv. Ćiril i Metod,** bisk. i prizn. Bij. Dvostr. II r.
Srijeda 6 VII: **Osmina sv. Petra i Pavla.** Bijelo. Dvostr.
Četvrtak 7 VII: **Četvrtak iza IV. nedjelje po Duhovima.** Zel. Jednost.
Petak 8 VII: **Sv. Elizabeta,** udovica. Bijelo. Poludv.
Subota 9 VII: **Spomen Bl. Dj. Marije.** Bijelo. Jednost.

Nedjelja 10 VII: **V. NEDJELJA PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.
Ponedjeljak 11 VII: **Sv. Pijo I,** papa i muč. Crveno. Jednost.
Utorak 12 VII: **Sv. Ivan Gvalberto,** opat. Bijelo. Dvostr.
Srijeda 13 VII: **Sv. Anaklet,** papa i mučenik. Crveno. Poludv.
Četvrtak 14 VII: **Sv. Bonaventura,** bisk. i crkv. nauč. Bij. Dvostr.
Petak 15 VII: **Sv. Henrik,** car i prizn. Bijelo. Poludv.
Subota 16 VII: **Spomen Blaženoj Djevici od Karmela.** Bijelo. Dvostr.

Nedjelja 17 VII: **VI. NEDJELJA PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.
Ponedjeljak 18 VII: **Sv. Kamilo de Lellis,** prizn. Bijelo. Dvostr.
Utorak 19 VII: **Sv. Vinko Paulski,** prizn. Bijelo. Dvostr.
Srijeda 20 VII: **Sv. Jeronim Emilijani,** prizn. Bijelo. Dvostr.
Četvrtak 21 VII: **Sv. Prakseda,** djevica. Bijelo. Jednost.
Petak 22 VII: **Sv. Marija Magdalena,** pokornica. Bijelo. Dvostr.
Subota 23 VII: **Naveč. sv. Jakova.** Ljub. Jednost. — **Sv. Apolinar,** biskup i mučenik. Crveno. Dvostr.

Nedjelja 24 VII: **VII. NEDJELJA PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.
Ponedjeljak 25 VII: **Sv. Jakov, apostol.** Crveno. Dvostr. II reda.
Utorak 26 VII: **Sv. Ana,** majka Bl. Dj. M. Bijelo. Dvostr. II reda.
Srijeda 27 VII: **Sv. Pantaleon,** mučenik. Crveno. Jednost.
Četvrtak 28 VII: **Sv. Nazarije i drugovi,** muč. Crveno. Poludv.
Petak 29 VII: **Sv. Marta,** djevica. Bijelo. Poludv.
Subota 30 VII: **Spomen Blažene Djevice Marije.** Bijelo. Jednost.

Nedjelja 31 VII: **VIII. NEDJELJA PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.
Ponedjeljak 1 VIII: **Sv. Petar u okovima.** Bijelo. Dvostr.
Utorak 2 VIII: **Sv. Alfonso M. Liguori,** prizn. Bijelo. Dvostr.
Srijeda 3 VIII: **Našašće sv. Stjepana,** prvomuč. Crveno. Poludv.
Četvrtak 4 VIII: **Sv. Dominik,** prizn. Bijelo. Dvostr.
Petak 5 VIII: **Posveta bazilike M. B. Sniježne.** Bijelo. Dvostr.
Subota 6 VIII: **Preobraženje Gospodinovo.** Bijelo. Dvostr. II reda.

Nedjelja 7 VIII: **IX. NEDJELJA PO DUHOVIMA.** Zeleno. Poludv.
Ponedjeljak 8 VIII: **Sv. Ciriak i drugovi,** muč. Crveno. Poludv.
Utorak 9 VIII: **Naveč. sv. Lovre** Ljub. Jednost. — **Sv. Ivan Vianney,** prizn. Bijelo. Dvostr.
Srijeda 10 VIII: **Sv. Lovro,** đakon i mučenik. Crveno. Dvostr. II r.
Četvrtak 11 VIII: **Sv. Tiburcije i Susana,** muč. Crveno. Jednost.
Petak 12 VIII: **Sv. Klara,** djevica. Bijelo. Dvostr.
Subota 13 VIII: **Naveč. Uznesenja B.D.M.** Ljub. Jedn. Post i nemrs.

NAPOMENA:

Kad je blagdan sveca jedn(-ostavnog) ili poludv(-ostrukog) reda, onda tog dana može biti sv. Misa zavjetna (ruho bilo koje boje) ili za pokojne (ruho crno).